

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Johannis Segeri Weidenfeld De Secretis Adeptorum Sive Usu Spiritus Vini Lulliani Libri IV

Weidenfeld, Johann S.

Londini, 1684

XVIII. Menstrua mineralia simplicia ex sale harmoniaco Vegetab. & Acidis
non tingentibus

[urn:nbn:de:bsz:31-96282](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-96282)

XVIII. G E N U S.

Menstrua mineralia simplicia ex sale Harmoniaco vegetabili, & acidis non tingentibus.

87. Aqua fortis Isaaci Hollandi,

Cap. 122. 1. oper. min. pag. 397. Vol. 3. Th. Chym.

Conficies aquam fortem ex sale armoniaco & sale nitro ana, ac salnitrum in pulverem siccum siccabis. Tum probè sal armoniacum inter pulverem salis nitri intermiscce; ità ut bene inter se permixta sint, ac incorporata unum in altero. Tum destillanda pone, nec receptaculum strictè ad rostrum luta, antequam destillare incipiat. Nam si initio receptaculum ad rostrum alembici lutas, spiritus sylvestres ventosi insunt materia, qui receptaculum disrumperent, sed cum aliquantisper destillavit, luta intrepidè rostrum, atque Aquam secundum artem destilla.

Annotationes.

Præter Acetum Philosophorum datur sal harmoniacum, sub cuius nomine latefcit vini phil. spiritus omnium menstruorum radix, concentratus utpotè, exsiccat in Arido, & in sal mirabile sublimatus. De hoc sale non communi sale armoniaco, in Acidis communibus non tingentibus dissoluto, hoc præsens tractat Genus. Ex communi etiam sale armoniaco superius quidem confecimus menstrua philosophica, mediante Aceto philosophico, sive Acido cum spiritu vini phil. mixto. Hujus autem generis menstrua illis fortiora sunt, cum vini phil. spiritus sublimatus in
sub-

sulphur vel mercurium vegetabilem, melior redditur, scilicet vel Alkali, vel Arido quodam olim fixato acuat, hinc Acido dissolutus, nobilior etiam præbet menstruum. Isaacus in Recepto nostro sal harmoniacum veget. cum tantundem salis Nitri commiscet, ut in subsequenti destillatione sal vegetabile solvatur in acido minerali salis Nitri. Quoniam autem solutio hæc, ob subitanæ oleosi & Acidi effervescentiam, nimis periculosa sit, ideo receptaculum strictè ad rostrum lutare non ausus est. At cum similis fervor habeatur in destillatione communis salis armoniaci & salis Nitri, probandum nobis est, Isaacum per sal armoniacum, intellexisse non commune, sed philosophicum. Quod primò probamus ex menstrui usu, de quo Isaacus ita: In aqua confecta salem tuum solve & in balneo pone, alembico vitreo superimposito: Nec balneum magis accendas, quam ut manum tuam in eo ferre possis, ac receptaculum rostro admodum solidè agglutina. Et supra in alembico erit pusillum foramen, ei infundibulum vitreum impone, per quod denuo alia aqua fortis infundi possit cum opus est. Ac balneum in eo calore retine, quo dictum est antè, die nocteque; cumque vides aquam tuam fortem ad tam parvam pervenisse (destillando) quantitatem, sicut erat, cum solveres in ea solem, (recentem aquam fortem affunde) & finas sensim destillare diem ac noctem ex balneo. Cumque iterùm spissescit, rursùm Aquam fortem materiæ superfunde, modis omnibus ut antè dictum. Id ter itera, semper aquam fortem recentem superfundens. Tertiò vero liberè siccum (ad siccitatem) destilla. Tum sine corpus illud refrigerare, ac receptaculum à rostro tolle, ac cera solidè obtura. Alembicum ab olla aufer. Ac tum sume drachmam aut scrupulum ex olla, materiæ, ac ollæ vitreæ inde, ac Aquam communem destillatam superfunde, ac super fornacem colloca in testa cum cineribus, & aqua illa ad semihoram bulliat. Tum finas sponte refrigerare, & stare finas diem unam & noctem, & pulvis in fundo vasis subsidet. Aquam effundas sensim supernè, ac Aquam reliquam super igne tepido evaporabis, ita ut pulvisculus tuus siccus fiat. Cum vero siccus fuerit, exime, ac laminam argenteam candefacito, ac paululùm tui pulvisculi laminæ candenti superjicito: ac sedulò vide an pulvis non fumet, ac si fumare videris cave tibi à fumo, fumus enim te enecare posset, &c. Pag. 397. ejusd. Vol.

Tum

Tum materiam tuam, *pergit cap. 124.* aut pulverem tuum ei (*sublimatorio*) inde, & tum magnum & lotum alembicum superimpone, & solidè luto operi, ita ut certus sis nullos spiritus lutum penetrare posse. Sunt enim adeò subtiles spiritus ut tibi scribi non possent. Nam si spiritus penetrarent, tuque aërem reciperes, moriendum tibi esset. Ac luta ingens receptaculum ad rostrum alembici, ac lutum illud ubique probe finas siccescere. Tum ignem fornaci subjice, primum ignem admodum pusillum, ac aliquoties per gradus ignem auge, donec materia tua sursum sublimare incipiat, quod igne pusillo fiet. Cumque materiam ascendere vides, sedulo adverte, ut ignem eodem statu retineas, ut admodum leniter sublimet, quod facile fiet, nam materia sublimatur & ascendit igni admodum pusillo. *pag. 402. ejusdem Volum.*

Aurum in hac Isaaci aqua forti dissolutum, & una vel altera vice cohobatum, deinceps aqua communi ablutum adeò redditur volatile, ut igne admodum pusillo etiam ascendat in sublimatum venenosissimum; idem si præstet quispiam tam facili methodo cum communi Aqua Regis ex sale armoniaco & nitro confecta, istum non indigere hujus generis menstruis dicemus; ast commune sal armoniacum ad ejusmodi præstanda esse insufficienti, vel Chymia vulgaris Tyrunculi dudum fuere experti.

Præter hujus menstrui usum, Ecomia salis harmoniaci, quæ communi ejusdem nominis minimè conveniunt hujus menstrui probant excellentiam. Nunc docere volumus, inquit, quomodo & qua ratione, animam, corpus & spiritum simul conjungemus, ut in se invicem ingrediantur. Nam contrariorum congregatio esse non potest ut simul maneat sine medio, (quod in superioribus vocaverat sal armoniacum aut Aquam siccam. Cap. 146.) Cape exemplum à tinctoribus qui pannos tingunt, &c. ita se res cum nostro lapide habet. Quamvis corpora rite præparavimus, animam & spiritum: Nisi in se invicem ingrediantur, neque jam, neque ullo unquam tempore simul manebunt sine medio aquæ sicca. Jam dilecte, ubinam nunc Aquam illam reperiemus? Nam Geber ait: Aqua nostra non est aqua nubium. Aristoteles inquit: Aqua nostra est aqua sicca. Hermes ait: Aqua nostra ex sordida ac fetida menstrualis materia colligitur. Danthynus dicit: Aqua nostra invenitur in veteribus stabulis.

stabilis è latrinis ac fetidis cloacis. Ac Morienus: Aqua nostra crescit in montibus ac vallibus, ac stolidi verba ista non intelligunt, & putant mercurium esse; non est mercurius, est aqua sicca, quæ ingredi facit & congregare omnes spiritus minerales, animam & corpus, atque ubi ea congregavit, recedit ab illis, ac fixa simul manere finit. Atque hæc aqua reperitur in omnibus rebus quæ in mundo sunt. Nam nisi hæc aqua esset, frustra lapidem efficere niteremur. Nam quo pacto efficeremus ut nostræ materiæ præparatæ alia in aliam ingrederetur? Quemadmodum Pharmacopolæ herbas suas simul congregant, eodem modo facere debemus, sive in vegetabili, animali aut minerali ad opus perfectum faciendum, aut quintam Essentiam, ex rebus singulis distinctis Aquam siccam habere debemus. Itaque in rebus omnibus aqua sicca inest ut seipsæ perfectas efficiant. Ideò Galenus ait: Res omnes suam propriam habent medicinam ad lapidem conficiendum sive in minerali, animali aut vegetabili, absque ullarum rerum peregrinarum additione. Quare cum lapidem conficere volumus, aut ullam fixationem, conjunctionem illam aqua nostra sicca facere debemus, sicuti de Tinctore & Pharmacopola dictum est. Ideò sit, mi dilecte, ut tam multi in errores incidant, quod naturam non intelligant nec sequantur: Idcirco tibi de Tinctore & Pharmacopola mentionem feci ut per eam rationem rudem, naturam intelligas, ut tua ipsius mente capias nullam conjunctionem absque medio fieri posse. Quare omnia opera quæ supra habentur proba sunt, sed duo illa ibi non nominantur, spiritus videlicet atque aqua sicca, pondera ac congregatio, in quibus ars nostra tota consistit. Quare te adjuro, ut secretum istud nunquam patefacias nam huic omnis ars quæ in orbe est, inclusa est, ac brevi tempore ac exiguo labore opus perfectum faciendum. *Cap. 147, 148, 149. 2. oper. min. pag. 524, 525. Vol. 3. Theat. Chym.*

Ripleus eandem Aquam descripsit hoc modo.

88. Aqua Regis Ripley,
Pag. 349. Viatici.

FAc Aquam corrosivam de sale petrae & armoniaco, & non ponas ultra quatuor uncias in destillatorio & trahè cum lento igne aquam, in qua dissolve & fac oleum solis, &c.

Hanc Aquam fortem Basilius Valentinus vocavit Balneum Regis de quo ita in Elucidatione secundæ Clavis: Nota amice, & seriò considera, quoniam hîc latet principale secretum. Fac ut conficiatur Balneum, cave ne aliquid intret peregrini, ne nobile semen auri radicitus destruat post ejus dissolutionem. Exactè itaque & cum cautela examina res, de quibus te informat clavis secunda; videlicet, Qualia materialia sint accipienda pro Regis Balneo, quo Rex dissolvi & ejus externa forma frangi debent ut anima ejus immaculata exeat. Huic proposito subservient Draco & Aquila, id est, Nitrum & sal armoniacum ex quibus unitis conficitur aqua fortis uti informaberis in meis manualibus ubi tractaturus sim de particulari solis.

89. Balneum Regis Basili,
Libr. Partic. in Particul. Solis.

R. **S**alis petrae partem unam, salis armoniaci partem unam, silicium pulverisatorum partem semis, misce & destilla. Nota; Aquam hanc cum cautela & exactè esse destillandam, nam per methodum communem destillari nequit; expertus in chymia (*secretioris*) operationibus sciet quid faciendum: Nota; Oportet ut habeas Retortam terream fortem bene lutatam, in cujus superiori parte exeat fistula dimidiæ spithamæ longa, & duorum digitorum lata, appone Recipiens magnum, luta bene, ignem per gradus augmenta usque dum Retorta candeat. Tum per fistulam injice cochleare hujus materiae, &

subitò claude fistulam linteo madido, & spiritus impetuosè transiens in recipiens; spiritibus sedatis aliud injice cochleare dictæ materiæ, ita procedendo usque dum nulla materia superfit, & Aquam habebis Gehenneam, dissolvens Auri calcem in instanti in solutionem crassam, de quâ mentionem feci in tertia parte, ut & in secunda clavi, non solummodo Aurum dissolvens sed idem redigens in volatilitatem, &c.

Hoc Balneum Regis describitur etiam à Basilio in Revelatione manualium operationum. Ita,

90. Aqua philosophica ad solutionem Auri Basiliï,

Labore primo Revelation. man. operation.

Re. **S**alis petraë, salis armoniaci ana partes duas, lapillorum lotorum partem unam, tere simul, & per retortam (*tubulatam*) destilla aquam in recipientem amplum, injiciens per tubulum duas aut tres uncias; recipiens sit magnus, & jaceat in vase pleno aquâ frigidâ, & lineis pannis humidis tegatur, ut spiritus refrigescant, valdè enim incallescet; juncturas retortæ optimè obtura, ignem succende, & retorta calefacta injice uncias tres materiæ, tubulo statim obturato transibunt spiritus, & recipiens albescet, & guttæ cadent: Cum spiritus confederint, injice denuò uncias tres, obturato statim tubulo, procede ut prius sapius mutando linteâ madidâ; continua laborem hunc donec aquæ satis habeas, quam obtura optimè, ne evaporet, est aqua vera & Balneum minerale pro Rege.

Basilium æquè ac Isaacum sale harmoniaco vegetabili non communi pro suo Balneo usum fuisse, usus ejusdem etiam probat.

Re. Aquæ hujus partes tres, calcis auri partem unam, misce in cucurbita, pone cum alembico super cineres calidos, solvetur; & si non solvatur totum, effusâ aquâ affunde novam, & hoc donec omnis calx soluta sit in Aqua; cum refluxerit subsident faeces albæ in fundo, quas separa; aquam omnem conjunge, & in Balneo per diem & noctem digere, facibus denuò remo-

ris

tis per novem dies continuò digere, destilla aquam ut materia in fundo remaneat olei similis, &c. destilla toties donec omne aurum per alembicum transiverit. Ibidem. *Balneum hoc unctuosum aurum cæteraque metalla redigit in olea, quoniam ex oleoso vini phil. spiritu, concentrato & exsiccato in Alkali quodam vegetabili, & Nitri spiritu, confectum est; ubi è contrario sal armoniacum vel Aqua Regis com. metalla ultra suam, id est, salinam naturam transmutare nequit, oleitatem enim quam non habet dare non potest. Isaacus ob Retortæ tubulatæ nondum sortassis tum temporis cognitæ defectum, non parvam spirituum jacturam passus est in hujus menstrui destillatione, quam Basiliius dictæ retortæ ope resarcire annisus est, quamvis & hoc non sine sua difficultate.*

Melius istud confecere Adepti recentiores Crinot, Trismosinus, & Paracelsus, destillationis difficultatem & spirituum jacturam observantes, qui simplici sed meliori modo sal armoniacum vegetabile dissolvebant in Nitri spiritu vel aqua forti absque omni jactura, periculo & tædio.

91. Aqua fortis fortissima Paracelsi,

Libro 3. Arch. de separ. Elem. pag. 7.

R. **S**AL Nitrum, Vitriolum, & Alumen æqualibus partibus, quæ destillabis in aquam fortem, hanc rursus ad suas fæces affundes, iteratoque in vitro destillabis, in hoc aqua forti clarifica argentum, & postea in ipsa sal armoniacum solve.

Nec Paracelsum per sal armoniacum intellexisse commune, etiam ex usu menstrui demonstratur, quem ita describit: His peractis; accipe metallum in laminas redactum, & in aquam resolves ibidem, id est, in eadem aqua, tandem separa per Balneum, rursus affunde. Hoc itera toties, donec in fundo repertum sit oleum, ex sole vel auro spaciendum; ex luna lazurium; ex marte rubeum & valdè obscurum; ex mercurio album; ex saturno lividum & plumbeum; ex venere viride

I i 2

prorsus;

prorsus; ex Jove flavum. *Ibid.* *Quis cum communi Aqua Regis dissolvit unquam metalla promiscuè, tam argentum quàm aurum in oleum, vel spacideum, vel lazurium? Ne quid dicam de metallorum omnium reductione in duas pinguedines rubram & albam Essentiam & corpus invalidum. Ab effectu ergò clarum est Paracelsum sal Harmoniacum aqua forti dissolvisse pro sua aqua forti fortissima.*

Guido addit quod Paracelsus omittit salis armoniaci pondus in hujus menstrui confectiõne.

92. Aqua Regis Guidonis,

Pag. 22. Thesauri. Chym.

R. **V**itriolum sal com. Nitrum, destilla in aquam fortem, accipe hujus libram unam, salis armoniaci (*phil.*) uncias quatuor, destilla adhuc semel.

Solomon Trismosinus aliquando metalla dissolvit in communi aqua forti, & solutioni addidit sal harmoniacum. Ita argentum aqua forti dissolutum volatilisavit cum prædicto sale, libro 8. Tinct. in Tinct. quinta pag. 81. Aurei Velleris German. R. Lunæ puræ uncias quatuor, solve in aqua forti com. abstrahe phlegma, adde residuo salis armoniaci drachmas sex & affunde novam aquam fortem, abstrahe iterum in cineribus ad oleitatem, hoc repete quater cum nova aqua forti, tandem urge fortiter & luna ascendet una cum aqua forti.

Aliquando Aurum & Argentum junctim hoc menstruo volatilisavit. In Tinctura Regis Julaton, pag. 16. Aurei Veller. R. Auri limati, salis armoniaci, ana uncias duas, quibus affunde argenti optimi in unciis octo aquæ fortis dissoluti uncias quatuor, abstrahe ad oleitatem, novam affunde aquam fortem, quod repete ter cum recenti aqua, & aurum una cum argento ascendet per alembicum.

Lullius suam Aquam Regis confecit dissolvendo sal harmoniacum vegetabile in aqua acida mercurii sublimati.

93. Aqua

93. Aqua Regis Lullii,

In Exp. XVII.

℞. **M**ercurium bis cum vitriolo & sale communi præparato sublimatum semper cum novis materialibus, contere, & si sublimati fuerit libra una, accipe albumina novem ovorum recentium quod albumen tam diu concutias, ut videatur esse aqua. Mox misce albumen cum illo sublimato, & pone in retortam habentem collum extensum, junge illi receptorium quàm optimè clausum, subministrans illi ignem cinerum, in principio levissimum, donec eò gradu destillet. Cessantè autem destillatione augebis ignem: Ultimò dabis ignem violentissimum, atque hoc pacto pars mercurii transibit in aquam, pars verò in mercurium vivum, quod vivum transactum iterum sublimabis & junge cum aqua destillata, prius tamen contritum, ac iterum destillabis ut suprà, iterando magisterium toties donec totum sublimatum transeat & convertatur in aquam. Quare poteris eodem modo multiplicare toties quoties volueris, adjungendo illi semper aquæ sublimatum novum, & destillando donec in aquam convertatur. Accipe igitur hanc aquam & pone in urinali parvo (*cucurbita*) connectens sibi capellum cum receptorio, post destillabis per balneum tamdiu, ut videatur tibi albumen illud immixtum transactum esse, quod ita cognosces; accipe laminam ferream vel cupream, super quam per mitte unam guttam destillationis cadere, quæ si bulliat, & videatur dissolvere, tum amove recipientem, annectendo alterum quàm optimè clausum & destillabis per cinerem, atque iterum per cineres hoc magisterium iterabis septies. Atque ita habebis aquam mercurialem quæ tibi serviet in multis operationibus. Accipe igitur unciam unam salis secundi Experimenti (*Salis Tartari volatilis sub No. 17. dati*) & uncias quatuor istius aquæ (*acidæ jam destillatæ ex mercurio sublimato*) & misce simul, & statim dissolvetur, postquam dissolutum fuerit, destillato per cineres lento igne juncturis optimè clausis, ultimò ignem augebis ut totum sal cum aqua pariter transeat per alembicum, postea in eandem aquam iterum immitte unam alteram unciam salis.

salis, ac per destillationem transmittite totam ut supra, atque hoc pacto reiterabis hoc opus destillationis quater: Singula destillatione adjungens illi aquæ unciam unam de dicto sale. Tum demùm habebis mineralem aquam vegetatam atque acutam, cum augmentatione virtutis, & potentia proficiscentis à dicto sale vegetabili pretiosissimo, sine quo nihil fit.

Ex Receptis annotamus,

1. *Menstrua hujus generis esse menstrua vegetabilia simplicia sexti generis acidis dissoluta. Deme aciditatem & erit iterum sexti generis menstruum.*

2. *Menstrua hæc ex aqua forti confici melius, utpotè acido reliquis fortiori; fieri tamen etiam posse ex quovis alio minus forti, utpotè Aceto destillato, spiritu salis, sulphuris, &c.*

3. *Menstrua hæc inter mineralia simplicia esse optima; tam quoad conficiendi facilitatem quàm virtutis excellentiam.*

4. *Perinde esse, num metallum prius dissolvatur in communi aqua forti, posteaque addatur sal harmoniacum vegetabile: Vel sal dictum prius, & deinde metallum.*

5. *Hæc Aquas Regis differre à communibus, eò quòd promiscuè metalla qualiacumque, tam argentum quàm aurum dissolvant: Et eadem non in calcem sed oleum redigant, quod de vulgari Aqua Regis dici non potest.*

6. *Metalla menstruis hisce dissoluta & sublimata fieri summa artis venena.*